

Växjö
kommun

Verksamhetsplan för Centrumskolans bibliotek 2022-2023

Innehållsförteckning

Skolbibliotekets uppdrag.....	3
Ur LGR22, i enskilda ämnesplaner:.....	4
• Kursplan för samhällsvetenskapliga ämnen	4
• Kursplan för historia:.....	4
• Kursplan för naturvetenskapliga ämnen	5
• Kursplan i svenska	5
• Kursplan i svenska som andraspråk	5
I Unescos skolbiblioteksmanifest	6
Växjö Kommuns riktlinjer för skol- och förskolebibliotek.....	7
Mål och funktion för Centrumskolans bibliotek	7
Övergripande mål.....	7
Medel.....	9
Bemanning.....	9
Lokal	9
Budget.....	9
Bestånd och nyttjande.....	9
Pedagogisk verksamhet läsåret 2022–2023	10
Röda temat: Min unika värld.....	10
Blåa temat: Ett fenomenalt universum	11
Gula temat: En upplysande tidsresa.....	12
Gröna temat: Naturen och den hållbara planeten.....	13

Skolbibliotekets uppdrag

I skollagen står angivet att: *“Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek.”* -Skollagen, kapitel 2 §3

Centrumskolan är en F-6 skola med 415 elever och 97% av våra elever har föräldrar med ett annat modersmål än svenska. Vi har ca 30 olika nationaliteter på skolan, och de största språkgrupperna är somaliska och arabiska.

Skolan ligger i Arabyområdet som är ett av Sveriges särskilt utsatta områden.

”I en språkutvecklande och språkinriktad undervisning får elever möta språk och skriftspråk på många olika sätt. Språkutvecklande arbete innebär att språket används, utforskas och utvecklas utifrån elevernas erfarenheter och kunskaper.” (Tjernberg & Sourander, 2017)

Språk, -läs och kunskapsutvecklande arbetsätt (SKUA), Biblioteket bidrar med sitt arbete för insatser med fokus på ett språk och kunskapsutvecklande arbetsätt genom till exempel högläsning, muntligt berättande och boksamtal. Ett annat

förhållningsätt som vi alla ska använda oss av i vår undervisning är att vi arbetar med transspråkande, vilket för oss innebär att vi aktivt och medvetet låter både första och andra språket bära samma status och berika varandra i syfte att skapa förståelse och interaktion

Inspiration hämtas från boken *Transspråkande i praktik och teori*, av Gudrun Svensson PhD, Docent, Associate Professor.

Ur LGR22, i enskilda ämnesplaner:

- **Kursplan för samhällsvetenskapliga ämnen**

”Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att analysera samhällsfrågor ur olika perspektiv samt möjlighet att utveckla förståelse för hur olika intressen och åsikter uppstår och kommer till uttryck. Eleverna ska också ges verktyg att kritiskt granska hur olika aktörer försöker påverka samhällsutvecklingen genom information, ståndpunkter och argument i olika sammanhang och källor.”

- **Kursplan för historia:**

”Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att tillägna sig en historisk referensram och en kronologisk överblick över hur kvinnor och män genom tiderna har skapat och förändrat samhällen och kulturer. Därigenom ska eleverna få

förståelse för olika kulturella sammanhang och levnadssätt genom historien och för historiska skeenden som har påverkat nutiden”

”Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper om hur vi kan veta något om det förflutna genom historiskt källmaterial. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att ställa frågor till och värdera källor som ligger till grund för historiska kunskaper.”

- **Kursplan för naturvetenskapliga ämnen**

“Genom undervisningen ska eleverna ges möjligheter att använda kunskaper i biologi för att formulera egna och granska andras argument. Därigenom ska eleverna utveckla sin förmåga att kommunicera samt hantera praktiska och etiska valsituationer i frågor som rör miljö och hälsa.”

- **Kursplan i svenska**

”Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, historia och utveckling samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevernas medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleverna får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för en själv och för andra människor. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier.”

- **Kursplan i svenska som andraspråk**

“Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om svenska språket, dess normer, uppbyggnad, uttal, ord och begrepp samt om hur språkbruk varierar beroende på sociala sammanhang och medier. På så sätt ska undervisningen bidra till att stärka elevernas medvetenhet om och tilltro till den egna språkliga och kommunikativa förmågan. Undervisningen ska också bidra till att eleverna får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för

en själv och för andra människor. Därigenom ska eleverna ges förutsättningar att ta ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier.”

I Unescos skolbiblioteksmanifest

I manifestet beskrivs skolbiblioteksverksamhetens grundläggande uppgifter bl.a. som följer:

- *Att stödja och främja de utbildningsmål som anges i skolans målsättning och läroplaner.*
- *Att främja elevernas läslust och lust att lära samt lära dem att bli biblioteksanvändare.*
- *Att erbjuda möjligheter att skapa och använda information som en väg till kunskap, förståelse, fantasi och glädje.*
- *Att ge eleverna träning att värdera och använda information, oavsett form, samt ge dem insikt och förståelse för olika kommunikationsformer.*
- *Att ge tillgång till såväl lokala och nationella som globala resurser för att öka förståelsen och ge insikt.*
- *Att anordna aktiviteter som främjar kulturell och social medvetenhet och lyhördhet.*
- *Att tillsammans med elever, skola och föräldrar verka för att uppnå skolans målsättning och främja insikten om att åsiktsfrihet och tillgång till information är förutsättningar för medborgaransvar och för delaktighet i ett demokratiskt samhälle.*
- *Att främja läsning.*
- *Att verka för att skolbibliotekets resurser görs tillgängliga inom och utanför skolan.*

IFLA (International federation of Library Associations and Institutions) skriver i sina riktlinjer för skolbibliotek:

“Ett skolbibliotek är en skolas fysiska och digitala lärandeum där läsning, undersökningar, forskning, tänkande, fantasi och kreativitet är centrala för elevernas resa från information till kunskap och för deras personliga, sociala och kulturella utveckling.” (IFLA:s Riktlinjer för skolbibliotek s. 16)

Växjö Kommuns riktlinjer för skol- och förskolebibliotek

Utbildningsnämnden har beslutat följande mål för kommunens skolor:

“Målet för de kommunala skolbiblioteken är att vara en aktiv del i alla elevers lärandeprocesser.”

Skolbiblioteken ska användas kontinuerligt som en del av elevernas utbildning och bidra att elevernas måluppfyllelse.

De kommunala skol- och förskolebiblioteken ska verka för barnens/elevernas;

- *nyfikenhet och kreativitet.*
- *lust att läsa.*
- *lust till livslångt lärande.*
- *förmåga att söka och kritiskt värdera information.*

Mål och funktion för Centrumskolans bibliotek

Övergripande mål

Skolbibliotekets övergripande mål är att bygga elevernas identitet som litteraturanvändare, stimulera fantasin och ge eleverna inblick i olika ämnen och genrer. Ytterligare mål är att bidra till elevernas gemensamma och individuella

läsupplevelser samt empatiträning genom att få möjlighet att leva sig in i andars tankar.

- Samarbete och dialog med skolledningen. Detta är en av de viktigaste faktorerna för att skolbibliotek ska fungera som ett pedagogiskt redskap och att skolbiblioteket ska kunna bli och fortsätta vara en självklar del i undervisningen. Den ordinarie bibliotekarien är en del av ledningsgruppen.
- Samarbete med språk-, läs- och skrivutvecklaren för att utveckla bibliotekets verksamhet. Samarbetet fortlöper och ligger på fasta tider för samverkan.
- Arbeta för att skapa samarbete med lärare, skolbibliotekarie och övrig personal. Samarbetet utgår ifrån det centrala innehållet i LGR22. Läsfrämjande, MIK (medie- och informationskompetens) och källkritik.
- Hålla i kompetensutveckling för lärarkåren vid APT. Genom att till exempel tipsa om passande högläsning böcker och klassuppsättningar samt hur man i klassrummet kan arbeta med böcker.
- Vara delaktig i planering kring de olika teman och arbetsområdena.
- Kunna vara behjälplig vid bedömning i frågor som gäller MIK och källkritik.
- Skapa förutsättningar för hög elevdelaktighet genom att starta ett biblioteksråd. I år kommer det att vara stort fokus på ett biblioteksråd där eleverna ska få stort utrymme och möjlighet att både påverka utbudet av böcker och bibliotekslokalen. Detta är någonting som kommer utvecklas under läsårets gång, då det inte finns sedan tidigare, där fokus främst kommer ligga på mellanstadiet, för att sedan kunna vidareutvecklas ner till lågstadiet.
- Integrera biblioteksverksamheten med fritidshemmets verksamhet genom att inspirera till läsgrupper på fritidstid samt fortsätta arbetet med rollspel.
- Vara en plats som ska inspirera och värna elevernas nyfikenhet och läslust i och utanför klassrummet.

Medel

Bemanning

Biblioteket bemannas i nuläget till 100% av en utbildad skolbibliotekarie då ordinarie skolbibliotekarie är föräldraledig.

Lokal

Centrumskolans skolbibliotek är en fantastiskt fin och ändamålsenlig lokal centralt belägen i skolan. Lokalen är uppdelad i en lektionssal och en del för boklån, Det finns också en liten avdelning där det finns plats för en mindre grupp eller om så önskas enskilt arbete. Utöver utlåningsdisken är lokalen utrustad med en dator för självutlån för att frigöra skolbibliotekariens tid och möjliggöra ytterligare pedagogisk verksamhet. Lokalen används i första hand för pedagogisk verksamhet och utlån under skoldagen. Viss tid används det också som arbetsrum för grupparbeten. Lokalen är låst för elever när ingen vuxen är där.

Budget

Skolbiblioteket har en budget på 50000 kr för 415 elever, vilket innebär en summa på ca 120 kr per elev och läsår. Detta ska täcka inköp av skön- och facklitteratur, dock ej annan utrustning till biblioteket. Om behov uppstår kan det efter överenskommelse med rektor bli ett tillskott på 10 000kr.

Bestånd och nyttjande

Inköp till bibliotekets bestånd görs dels ifrån önskemål från elever och lärare, dels från böcker som går att knyta till de teman som skolan arbetar med, med utgångspunkt i LGR22. Skolbibliotekarien gör en bedömning av vad för material skolans elever behöver för att kunna utveckla sin läsförståelse, läsglädje och sina ämneskunskaper så mycket som möjligt.

Utöver det egna fysiska biblioteksbeståndet finns även en väl utbyggd fjärrlåneverksamhet mellan de olika kommunala skol- och gymnasiebiblioteken i

kommunen, samt med stadsbiblioteket där biblioteken kan komplettera varandras bestånd.

I kommunen finns också ett Mångspråksbibliotek, vilket gör det möjligt att låna in böcker på en mängd olika språk vid behov.

Det digitala beståndet utgörs av beståndet hos MTM (myndigheten för tillgängliga medier) vilket gör att egen nedladdning av talböcker är möjligt för de elever som har behov av detta. I Legimus ska allt som ges ut på svenska i Sverige finnas för utlån. Bibliotekarien är den som administrerar detta.

Alla elever har tillgång till Polyino via sina enheter. I programmet finns bilderböcker och lättlästa böcker inlästa på svenska och flera andra språk.

Det finns inga databastjänster knutna till biblioteket.

Under läsåret har biblioteket för avsikt att prenumerera på fyra tidskrifter; Goal, Robot, Pets samt Lasse-Majas detektivbyrå.

Pedagogisk verksamhet läsåret 2022–2023

På Centrumskolan arbetar vi med ämnesövergripande teman som involverar alla klasser på skolan.

Under samtliga teman kommer bibliotekarien (Ida) att tipsa om böcker som ska inspirera till läsning eller kopplar samman med temat.

Röda temat: Min unika värld.

Din, min, djurens och naturens hem och levnadsvillkor tillsammans i vår unika värld..

Fokusförmåga: Kommunikativ förmåga

F - 2: I Årskurserna F, 1 och 2 arbetar vi med biblioteksintroduktion, och övar på att *låna och hantera böcker*. Vi arbetar med läsfrämjande och läsförståelse med hjälp av bilderböcker. Vi kommer på så vis att öva på *berättande texter, genom att återberätta delar av budskap och innehåll*.

3 - 4 I årskurs 3 och 4 arbetar vi med biblioteksintroduktion, och övar på att *låna och hantera böcker, informationssökning i böcker*. Vi övar oss på att *tolka, reflektera, återberätta med hjälp av lässtrategier för att förstå och tolka texter*. Vi jobbar läsfrämjande genom högläsning.

5 - 6: I årskurs 5 och 6 arbetar vi inom MK, *informationssökning i böcker*. Vi lägger sedan fokus på läsförståelse och att läsa mellan raderna genom högläsning och via diskussion övar vi på att *tolka, reflektera och återberätta*, med fokus på våra värdegrundsfrågor gemenskap, vänskap och kärlek.

Blåa temat: Ett fenomenalt universum

Ett fenomenalt universum och en fantastisk resa genom olika fenomen, religioner, känslor och gamla som nya berättelser

Fokusförmåga: metakognitiv förmåga.

Vi kommer att arbeta med olika texter och texters uppbyggnad, vad som särskiljer dem och hur det utvecklats genom tid. Vi övar oss på att tolka, reflektera, återberätta med hjälp av lässtrategier för att förstå och tolka texter där vi också kommer att använda transspråkande. Berättande samt faktatexters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad med parallellhandling, och tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.

F-1: Att tolka och reflektera kring bilderböcker/kapitelböcker både berättande text och fakta. Vi övar oss på att *tolka, reflektera, återberätta med hjälp av lässtrategier för att förstå och tolka texter,*

2 - 4: Att tolka och reflektera kring bilderböcker/kapitelböcker både berättande text och fakta. Vi övar oss på att *tolka, reflektera, återberätta med hjälp av lässtrategier för att förstå och tolka texter.* Vidare fokuserar vi på faktasökande, skrivande och utformande av faktatext där eleverna ska skriva en text till Wiki-mini.

5 - 6: Vi jobbar med de fem frågorna; Vad? Hur? Varför? Vem? När? Syftet med detta är att på ett multimodalt vis lära oss om *Tolkning och granskning av information*, hur man urskiljer budskap, avsändare, syfte och tillförlitlighet i olika medier med ett källkritiskt förhållningssätt, framställning av berättande och informativa bilder och reklam- och nyhetsbilder, hur de är utformade och förmedlar budskap.

Gula temat: En upplysande tidsresa

Vi fortsätter våra upptäckter genom en upplysande tidsresa med spår långt bak i tiden från Istiden överallt runt omkring oss än idag. Hur funkar saker? Hur kan vi veta det? Vad är fakta? Hur vet vi allt egentligen?

Fokusförmåga: procedurförmåga.

F-1: Vi arbetar med böcker som utspelar sig i en annan tid till exempel Astrid Lindgren. Informationssökning i berättande och beskrivande texter som handlar om livet förr och nu, och specifikt Astrid Lindgrens liv och barndom. Enkla begrepp vi kommer arbeta med är exempelvis: fakta, innehållsförteckning.

2 Vi läser in oss på en författare som ska utmyнна i ett författarbesök. Detta ska ge inspiration till eleven att skriva egna berättelser. Dessa ska sedan ställas ut

biblioteket. Detta ska ge eleven insikt om hur berättelser kommer till från idé till färdig text

3, 4 och 6 Vi arbetar med nätetik. Hur beter man sig på nätet och sociala medier? Vilka risker och vilka möjligheter som finns samt visa på exempel på dessa. Här jobbar vi med diskussions- och värdegrundsfrågor där eleven får ta ställning och motivera och förklara.

5: Vi jobbar med sagor från hela världen och traditionen kring muntligt berättande. Sagomuséet i Ljungby sätter upp en föreställning för elever och pedagoger som tar upp olika teman såsom demokrati och mångfald.

Gröna temat: Naturen och den hållbara planeten

Hur kan vi bevara vår vackra hållbara planet? Vi undersöker våra möjligheter och förutsättningar utifrån ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt synsätt.

Fokusförmåga: Analysförmåga

F - 4: Bilderböcker/kapitelböcker som belyser likheter och skillnader i sagor världen över. Sagorna ska representera elevernas ursprung. I årskurs 4 tittar vi också på texter om den nordiska mytologin.

5: Vi fortsätter arbetet med sagor och den muntliga berättartraditionen och eleverna ska presentera sina sagor i en berättarfestival

6: Bilderböcker/kapitelböcker som belyser likheter och skillnader i sagor från Norden och övriga delar världen. Sagorna ska representera elevernas ursprung. I årskurs 6 tittar vi också på texter om den nordiska mytologin.